

blem, V. ofanzivu s opširnim pregledom odnosa snaga NOV i neprijateljskih, te konačno s pregledom operacija u Istočnoj Bosni.

Likovni aranžman trebao je naglašavanjem pojedinih tema i akcentiranjem najvažnijih eksponata sudjelovati u muzeološkoj zamisli preglednosti i razbijanja monotonije, koju nameće karakter izloženih eksponata, u čemu je djelomično uspio. Izložba će biti otvorena do kraja godine.

Osim ove izložbe stručni kolektiv Muzeja Narodne revolucije Hrvatske obradio je izložbe s istom temom za muzeje u pokrajini. Odabran je i opremljen materijal za muzeje u Puli, Varaždinu, Osijeku i Sisku.

Muzej Narodne revolucije Hrvatske sudjelovao je i u obilježavanju godišnjice bitke na Sutjesci, i u zajednici s Gradskim odborom Saveza boraca Narodno-oslobodilačkog rata izradio panoje, koji su bili postavljeni u gradu u nekoliko izloga. Panoje toga tipa obradio je Muzej Narodne revolucije Hrvatske i za Pakrac i Županju.

Izložba »Bitka na Sutjesci« u Muzeju Narodne revolucije Hrvatske pobudila je živ interes, tako da ju je već prvih desetak dana posjetilo oko 3.000 ljudi.

POKRETNÁ IZLOŽBA »HRVATSKA U XVII. STOLJEĆU«

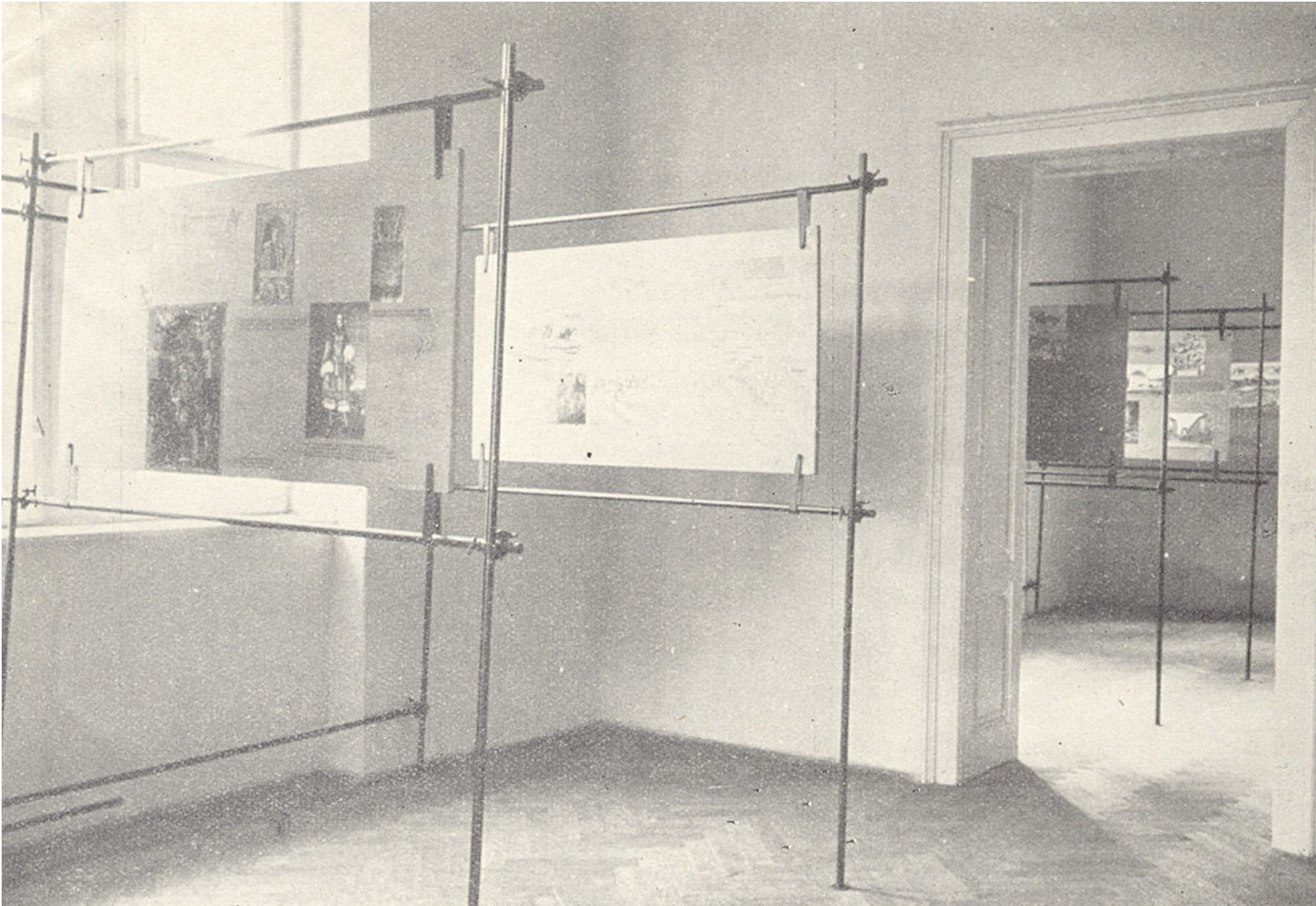
Ovu izložbu su priredila tri muzeja: Povijesni muzej Hrvatske, Muzej Srba u Hrvatskoj i Muzej grada Zagreba, pa ta uska saradnja na obradi zajedničke teme predstavlja sama po sebi pozitivnu novinu na našem radnom sektoru.

Birajući od više tema onu koja bi mogla biti najkorisnija za pokretnu izložbu, koja bi mogla najviše pridonijeti objašnjavanju jednog perioda naše prošlosti, izbor je pao na temu koja je u izložbi obrađena. Sedamnaesto stoljeće predstavlja, na svoj način, zatvorenu cjelinu koja se može zaokruženo prikazati. Između godine 1606., Žitvatoročkog mira, kad se osmanlijska granica u našim krajevima zaustavila na najdaljoj crti koju je ta zemlja prema zapadu dostigla, i godine 1699., Karlovačkog mira, kad je Osmanska carevina potisnuta dobrim dijelom prema istoku i jugu i kad Hrvatska dobiva nove međe, odvijaju se događaji XVII. stoljeća kod nas sa svojim unutrašnjim zbivanjima i sukobima. Ta dva mira su gotovo okvir u kome se izložba mogla tematski zaobliti.

Ovo je stoljeće izvanredno važno i stoga što se tada odvijaju migracioni pokreti u vezi s opadanjem moći Osmanlija. U Hrvatsku koja je bila prorijeđena naseljuju se ispod Turaka mnogi Srbi i Hrvati. U toku stoljeća je u nekim krajevima Hrvatske nastala gotovo potpuna smjena stanovništva. Istaknuti ovu činjenicu značilo je upozoriti na izmiješanost ljudstva u Hrvatskoj, objasniti osnove bratstva i jedinstva u našoj republici. Ovo je osobito važno s razloga što se ova pojava u bliskoj prošlosti krivo prikazivala, pa je poslužila za raspirivanje šovinizma i hrvatskog i srpskog.

Priredivači izložbe su se trudili da cijelo stoljeće prikažu sa sviju strana obrađujući političke, vojne, društvene i kulturne pojave stoljeća, što nije lak zadatak s obzirom na skućeni prostor s kojim jedna pokretna izložba može i smije da raspolaže.

Muzeji priredivači podijelili su posao tako da je Povijesni muzej Hrvatske prikazao i obradio civilnu Hrvatsku, Muzej Srba Vojnu krajinu, a Muzej grada Zagreba grad Zagreb i ostale gradove XVII.

Pokretna izložba »Hrvatska u 17. stoljeću« u Gradskom muzeju u Sisku (Foto Ml. Popović, Sisak)

stoljeća. Posao nije bio lagan, a trajao je dugo. Valjalo je svestrano proučiti to važno razdoblje, a valjalo je i niz pojava osvijetliti u drugom svijetlu nego što se to radilo ranije, drukčije i objektivnije nego što se susreće u dosadašnjoj našoj literaturi. U tu svrhu je bilo potrebno detaljno upoznati postojeća djela, proučiti i tuđu literaturu, pa i tursku, bilo je nužno poslužiti se i arhivskim materijalom koji je bio na raspolaganju. Osim ovog pisano materijala valjalo je potražiti što veći broj slikovnog materijala za ilustracije, a na kraju izraditi neke karte na teme koje još na taj način nisu obrađivane.

Poteškoće pri tome radu bile su dosta velike. Što se tiče ilustrativnog materijala, velika je poteškoća bila u tome što je takav materijal za našu zemlju za ovo stoljeće dosta oskudan. Kulturni materijal zapadnih zemalja Evrope toga perioda vrlo je bogat. Postojala je mogućnost da se izložba tim okoristi služeći se analogijom, ali su priređivači ipak stajali na stanovištu da je bolje služiti se vlastitim materijalom, ma da je oskudan, jer su neprestana ratovanja u našoj zemlji uništavala kulturne spomenike, pa i arhive.

Ipak, materijal za prikazivanje feudallaca i građanstva XVII. stoljeća mogao se nekako prikupiti, ali za poblizje prikazivanje života kmeta-seljaka poteškoće su bile još veće, što je prebrođeno.

Glavnim radnicima oko ove izložbe, Fedoru Moaćaninu, Marijani Schneider i dr. Lelji Dobronić pošlo je za rukom da izgrade zanimljivu cjelinu koja je kadra da posjetiocu dade pregled jednog stoljeća naše prošlosti u svim njegovim manifestacijama.

Legende za ovakvu izložbu bile su poseban problem. Postavljalo se pitanje, da li se služiti naučnim zbijenim stilom ili ići na što jednostavniji popularni stil. Ograničenost prostora je zahtijevala zgušnjute rečenice kojima će se moći poslužiti nastavnici i škole, a nije se izbjegavalo ni popularan jednostavan izraz gdje je to god bilo moguće. Ipak, prilikom pregledanja izložbe bit će uvijek korisno da posjetiocu vodi stručan radnik radi detaljnijeg objašnjavanja.

Nedostatak izložbe leži u tome što se, radi nedostatka finansijskih sredstava, nije mogao izdati vodič u obliku publikacije koja bi bila dopuna i razrada izložbe,

a ostajao bi posjetiocima, osobito nastavnici, školama, knjižnicama pa i drugim građanima, kao priručnik. Čini se da će biti moguće savladati i ovo pitanje.

Izložba je otvorena 9. juna o. g. u Zagrebu, odakle je prenesena u Sisak gdje je otvorena prilikom Sleta bratstva i jedinstva. U toku ljetnih mjeseci će običi neka radilišta Autoputa, a poslije toga će biti prenesena u Karlovac na zahtjev тамошњег muzeja. Zatim će se povratiti u Zagreb gdje će biti postavljena prilikom Kongresa historičara Jugoslavije. U novembru—decembru će krenuti po republici prema rasporedu koji će se na vrijeme napraviti, a prema eventualnim zahtjevima muzeja u malim mjestima i u saradnji sa Savezom narodnih sveučilišta.

učilišta, zadruge koje žele da se izložbom okoriste preuzimaju na sebe troškove transporta i stručnog radnika koji izložbu prati.

B. Sučević

Napomena. Tehnička oprema izložbe izvedena je prema nacrtima i pod nadzorom ing. arh. Zvonimira Marohnića. Likovni suradnik je akad. slikar Boris Dogan.

IZLOŽBA »HRVATSKA U XVII. STOLJEĆU« U SISKU

U povodu VI. sleta »Bratstva i Jedinstva« Gradski muzej je u svojim prostorijama otvorio 20. VI. o. g. izložbu »Hrvatska u XVII. stoljeću«, koju su priredila tri zagrebačka muzeja: Povijesni muzej Hrvatske JAZU, Muzej Srba u Hrvatskoj i Muzej grada Zagreba. Izložbeni materijal je prikazan na 12 vrlo ukusno izrađenih panoa i u 6 vitrina, a raspoređen u pet prostorija. Veličina prostorija i mehanizam skeletne konstrukcije diktirali su broj i raspored panoa i vitrina po prostorijama, po tri panoa na četiri prostorije i po dvije vitrine na tri prostorije. Veći dio vitrina i preostali slobodni prostor popunjen je odgovarajućim materijalom Gradskog muzeja, koji s ostalim dokumentarno dopunjuje i dekorativno prati izloženu građu.

Izložba se odlikuje opremljenošću tehničke i kvalitetom didaktičke prirode i u muzeološkom smislu dosiže visoki nivo. Stalci i okviri panoa i vitrina od bešavnih cijevi pomoću vijaka se brzo sastavljaju i rastavljaju, lako pakiraju i prevoze. Upravo ta jednostavnost i tehnička mogućnost montiranja i demontiranja elemenata konstrukcije čine je lako pokretnom, a oblik i dimenzije tehnički obrađenih panoa skladno se uklapaju u bešavne okvire i ta-

ko omogućuju njihovo prilagodavanje svakom prostoru. U tome leži tehnička strana uspjeha.

Međutim, izbor grade, formati fotokopija, funkcionalno umjerena primjena slobodne ilustracije, oblik i veličina slova, jasnoća legendi, raspored i međusobni prostorni odnos ekspanata na panoima pa njihovo grupiranje po panoima pod štivski kratke naslove čine taj uspjeh cjelovitim i potpunim.

Brojne pak napomene u knjizi utisaka napisane rukom naših najmlađih spontano i neposredno nakon pregledavanja izložbe kao »Sad tek vidim kakav je život bio u prošlim vremenima« ili »Ovakvih izložaba bi trebalo više, jer ne samo da nam pomažu kod učenja, nego i zato što naročito mi djeca dobivamo predodžbu o tom dobu« ili »Pošto sam izložbu shvatila, meni se veoma sviđa, zato što nas upozna sa historijom« i t. d. pokazuju s jedne strane, da je izloženo gradivo metodski uspješno obrađeno, preglednošću, shvatljivo i uspostavljenom ravnotežom riječi i slike zanimljivo i jasno, a s druge, da je i kroz tu izložbu muzealac progovorio ne samo kao naučni radnik, nego i kao pedagog.

S. V.